

Зарубіна А.В.¹, Шипуліна А.В.²

1 - кандидат географічних наук,

старший викладач кафедри географії та геоєкології

Центральноукраїнський державний педагогічний університет імені В. Винниченка

2 - асистент кафедри загальної та біологічної хімії №2

Донецький національний медичний університет

м. Кропивницький, Україна

ДО ПИТАННЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ВОДНИХ ОБ'ЄКТІВ З МЕТОЮ РЕКРЕАЦІЙНО-ТУРИСТИЧНОГО ВИКОРИСТАННЯ

В статті зазначені основні підходи дослідження водних об'єктів з метою їх рекреаційно-туристичного використання. Найбільше практичне значення мають технологічне та екологічне, особливо геохімічне вивчення водних об'єктів.

The main approaches of research of water objects for the purpose of their recreational and tourist use are specified in the article. Technological and ecological, especially geochemical study of water objects, have the greatest practical significance.

В організації рекреаційно-туристичної діяльності особливо роль належить водним об'єктам. Згідно статистичних досліджень Всесвітньої туристичної організації перевага у рекреаційній діяльності надається відпочинку біля водойм, зокрема пляжно-купальній рекреації. Тому більша частина рекреаційних закладів і майже всі заклади короткочасного відпочинку населення розміщуються безпосередньо на берегах водойм або поблизу них. Якщо раніше основна перевага надавалась Азовсько-Чорноморському узбережжю, то нині вагоме рекреаційно-туристичне значення мають усі водойми. На думку низки вчених, незважаючи на відносно слабку забезпеченість водними ресурсами, Україна може задовольнити відповідні рекреаційні потреби практично на всій своїй території [2].

Річки Кіровоградської області належать до басейнів річок Дніпра та Південного Бугу. В області налічується 438 річок, у тому числі довжиною понад 10 км – 120, понад 25 км – 45. Річки рівнинного типу, мають широкі долини, що звужуються в місцях виходів кристалічних порід. Густота річкової сітки на заході – 0,31 – 0,38 км/км², на південному сході – 0,20 – 0,23 км/км². На північному сході територію області омивають Кременчуцьке та Дніпродзержинське водосховища. В межах області створено 77 водосховищ і 1914 ставків загальною площею водного дзеркала 22,1 тис. га. Їх використовують для водопостачання, риборозведення, зрошування. Останнього часу все більшого значення для рекреаційної діяльності набувають саме штучно створені водні об'єкти – водосховища, затоплені кар'єри, ставки, деякі із них мають народну славу про лікувальні властивості (зокрема, Сріблясте озеро Бобринецького району та став поблизу с. Протопопівка, Олександрійського району). Тому питання дослідження природних та штучних водних об'єктів з метою рекреаційно-туристичного використання є актуальним та потребує подальшого розвитку.

При вивченні даного виду рекреаційно-туристичних ресурсів необхідно враховувати перш за все такі види оцінки як технологічну (якісну і кількісну) та екологічну [1]. До показників кількісної оцінки слід віднести площі поширення ресурсів, що можуть бути сприятливими для використання для рекреації, тривалість їх використання протягом року, основні види можливого рекреаційно-туристичного використання. Якісна оцінка повинна зазначати наявність властивостей для проведення певних рекреаційних занять.

Досить важливим для водних об'єктів, які плануються використовуватися в рекреаційно-туристичній діяльності, є проведення екологічної оцінки, яка ґрунтується перш за все визначенні вмісту геохімічних речовин та обчисленні інтегральних показників якості води. Ступінь забрудненості вод оцінюється відповідними категоріями якості води. Індекс забруднення води (ІЗВ) розраховують за формулою [3]:

$$ІЗВ = \sum (C / ГДК) / n,$$

де С – фактична концентрація (значення) показника;

ГДК – гранично допустима концентрація (значення) показника;

n – кількість показників.

За величиною ІЗВ визначаються класи якості води.

Таблиця 1. Критерії оцінки якості вод за ІЗВ

Клас якості води	Текстовий опис	Величина ІЗВ
I	Дуже чиста	$\leq 0,3$
II	Чиста	$> 0,3$
III	Помірно забруднена	$>1-2,5$
IV	Забруднена	$> 2,5-4$
V	Брудна	$> 4-6$
VI	Дуже брудна	$> 6-10$
VII	Надзвичайно брудна	>10

Особливо цікавим є дослідження геохімічних особливостей водойм, про які низка ЗМІ заявляє як лікувальні.

Список використаних джерел:

1. Андрусак Н.С. Загальні підходи до оцінки водних ресурсів з метою їх туристко-рекреаційного використання// Рекреаційно-туристичне природокористування в Східноєвропейському регіоні: сучасний стан і перспективи: Матеріали науково-практичної конференції – Чернівці: ЧНУ, 2010.
2. Мацола В.І. Рекреаційно-туристичний комплекс України.- К.: Либідь, 2000.
3. Пелешенко В.І., Хільчевський В.К. Загальна гідрохімія – К.: Либідь, 1997.